

REFERENCES

"Geograficheskaia struktura vneshney torgovli tovarami i uslugami" [The geographical structure of foreign trade in goods and services]. Gosudarstvennaia sluzhba statistiki Ukrainy. <http://ukrstat.gov.ua>

Karron, de lia Karrer G. *Ekonomicheskaiia diplomatiia. Diplomati i rynek* [Economic diplomacy. Diplomat and the market]. Moscow: Rossiiskaia politicheskaiia entsiklopediia, 2003.

Mavlanov, I. *Ekonomicheskaiia diplomatiia* [Economic diplomacy]. Tashkent: UMED, 2007.

Ryeznicov, V. "Theoretical aspects of diplomacy, its role in international economic relations". *Visnyk Mizhnarodnoho Slov'ianskoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky»*, vol. XVI, no. 1-2 (2013): 48-53.

"Torgovo-ekonomicheskoe sotrudnichestvo Ukrainy i Norvegii" [Trade and economic cooperation between Ukraine and Norway]. Ofitsialnyy sayt Posolstva Ukrainy v Korolevstve Norvegiia. <http://norway.mfa.gov.ua/ua>

"Torgovo-ekonomicheskoe sotrudnichestvo Ukrainy i Finliandii" [Trade and economic cooperation between Ukraine and Finland]. Ofitsialnyy sayt Posolstva Ukrainy v Respublike Finliandiia i Islandiia. <http://finland.mfa.gov.ua/ua>

"Torgovo-ekonomicheskoe sotrudnichestvo Ukrainy i Shvetsii" [Trade and economic cooperation between Ukraine and Sweden]. Ofitsialnyy sayt Posolstva Ukrainy v Korolevstve Shvetsiia. <http://sweden.mfa.gov.ua/ua/ukraine-sweden/diplomacy>

"Torgovo-ekonomicheskoe sotrudnichestvo Ukrainy i Danii" [Trade and economic cooperation between Ukraine and Denmark]. Ofitsialnyy sayt Posolstva Ukrainy v Danii. <http://denmark.mfa.gov.ua/ua/ukraine-dk/trade>

УДК [339.923(439):061.1ЄС]:339.56(477:439)

УГОРЩИНА: ВСТУП ДО ЄС ЯК ШЛЯХ ДО СТАБІЛЬНОСТІ (У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН)

© 2015 ШЛЯХОВА Я. В.

УДК [339.923(439):061.1ЄС]:339.56(477:439)

Шляхова Я. В. Угорщина: вступ до ЄС як шлях до стабільності (у контексті розвитку українсько-угорських торговельних відносин)

Метою статті є аналіз шляху приєднання Угорщини до Європейського Союзу, її досвіду з утримання стабільної економіки за часи членства в цій організації та визначення можливостей подальшого розвитку торговельно-економічних відносин між нашими двома країнами. У результаті дослідження проаналізовано основні завдання, які були поставлені перед урядом Угорщини до моменту вступу до Європейського Союзу, і виділено дві «хвилі» становлення економіки країни в зазначений період. Розглянуті основні показники економічного розвитку Угорщини в період з 1991 по 2013 рр. Доведено, що співробітництво України та Угорщини потрібно розглядати з точки зору інтеграційного вектора обох країн та досвіду останньої – як повноправного члена цього об'єднання. Перспективою подальших досліджень є вдосконалення стратегічних напрямів розвитку двосторонніх відносин України та Угорщини, які повинні ґрунтуватися на результатах комплексної оцінки сучасного стану та тенденцій розвитку торговельного обміну між країнами завдяки реалізації комплексних програм по відновленню української економіки.

Ключові слова: інтеграція, торговельний обмін, експорт, імпорт, інвестиції, капітал, Європейський Союз.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Шляхова Яна Вячеславівна – аспірантка, кафедра міжнародних економічних відносин, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shyv@ukr.net

УДК [339.923(439):061.1ЄС]:339.56(477:439)

Шляхова Я. В. Венгрия: вступление в ЕС как путь к стабильности (в контексте развития украинского-венгерских торговых отношений) Целью статьи является анализ пути присоединения Венгрии к Европейскому Союзу, её опыта по удержанию стабильной экономики во время членства в этой организации и определение возможностей дальнейшего развития торгово-экономических отношений между нашими двумя странами. В результате исследования были проанализированы основные задачи, поставленные перед правительством Венгрии до момента вступления в Европейский Союз, и выделены две «волны» становления экономики страны в указанный период. Рассмотрены основные показатели экономического развития Венгрии в период с 1991 по 2013 гг. Обосновано, что сотрудничество Украины и Венгрии нужно рассматривать с точки зрения интеграционного вектора обеих стран и опыта последней – как полноправного члена этого объединения. Перспективой дальнейших исследований является совершенствование стратегических направлений развития двусторонних отношений Украины и Венгрии, которые должны основываться на результатах комплексной оценки современного состояния и тенденций развития торгового обмена между странами благодаря реализации комплексных программ по восстановлению украинской экономики.

Ключевые слова: интеграция, торговый обмен, экспорт, импорт, инвестиции, капитал, Европейский Союз.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Шляхова Яна Вячеславівна – аспірантка, кафедра міжнародних економічних відносин, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shyv@ukr.net

UDC [339.923(439):061.1ЄС]:339.56(477:439)

Shliakhova Ia. V. Hungary: Accession to the EU as a Path to Stability (in the Context of Development of the Ukrainian-Hungarian Trade Relations)

The article is aimed to analyze the way of Hungary's accession to the European Union, the country's experience to maintain stable economy during the membership in this organization and identify opportunities for further development of the trade and economic relations between Hungary and Ukraine. The study analyzed major tasks assigned to the Government of Hungary prior to accession to the European Union, and identified two «waves» of establishing the country's economy in this period. The main indicators of economic development of Hungary in the time span from 1991 to 2013 have been considered. It has been substantiated that the cooperation between Ukraine and Hungary should be considered from the view of the integration vector of the two countries as well as the experience of the latter as a full member of the Union. Prospect of further research is improvement of the strategic directions for development of mutual relations between Ukraine and Hungary, which should be based on the results of a comprehensive assessment of the current status and development trends of the commercial exchanges between the countries as result of implementation of comprehensive programs for recovering the Ukrainian economy.

Key words: integration, trade exchange, exports, imports, investments, capital, the European Union.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Shliakhova Iana V. – Postgraduate Student, Department of International Economic Relations, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: shyv@ukr.net

На сьогодні, за умов членства сусідніх держав України, які є її традиційними торговельними партнерами, в Європейському Союзі, постає питання побудови між ними двосторонніх зовнішньо-економічних відносин на новій основі. У цьому сенсі дослідження шляхів стабільного економічного розвитку найближчого сусіда України – Угорщини – та розвиток між ними двосторонніх торговельно-економічних відносин, враховуючи євроінтеграційний вектор зовнішньої економічної стратегії нашої держави, є актуальним з наукової і практичної точки зору.

Метою статті є аналіз шляху приєднання Угорщини до Європейського Союзу та її досвіду в утриманні стабільності в економіці за часів членства в цій організації як досвіду для України, а також визначення можливостей подальшого зростання торговельно-економічних відносин між двома країнами.

Питаннями проблематики двосторонніх відносин Угорщини та України, а також питаннями становлення економіки Угорщини на шляху до євроінтеграції займалися такі науковці, як І. Артёмов, С. Якубовський, С. Людвиґ, І. Девич, П. Майорош, О. Шнирков, А. Чідер, П. Вицай, А. Мазаракі, А. Крижан, Ч. Федінець.

Щоб оцінити наслідки вступу Угорщини в Європейський Союз, необхідно проаналізувати передумови приєднання країни до цього об'єднання, розглянувши, які ж історичні події вплинули на цей процес.

Слід зазначити, що після розпаду Радянського Союзу створення ЄС та подальше його розширення, включаючи вступ Угорщини, було єдиним шляхом, яким могли піти країни до свого економічного розвитку. Раніше соціалістичні країни були включені до інтеграційного утворення – Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ). Вони виробляли продукцію переважно для власного споживання, технології виробництва значно відставали від розвинених західних країн. Республіки стали неплатоспроможними, зокрема можливість Угорщини експортувати свою сільськогосподарську (фрукти), фармацевтичну продукцію (лікарські препарати), продукцію машинобудування (Ікаруси) обмежувалася неспроможністю колишніх соціалістичних республік оплатити поставки. Тому вони змушені були переорієнтувати своє виробництво на західний ринок [8].

Європейський Союз – це міжнародне економічне інтеграційне об'єднання, що поєднує в собі ознаки міжнародної організації та держави, однак, по суті, не є ні тим, ні іншим, а представляє собою рух капіталу, і головною метою країн – претендентів на членство в ЄС завжди була можливість бути включеними в цей рух. Природа капіталу, який вивільняв собі шлях у рамках Європейського Союзу, створювала передумови для виникнення природних умов для його розвитку. Рушійною силою розвитку ЄС було дотримання політики цього капіталу, адже ця організація працює з метою нарощування капіталу. Припинення розширення об'єднання веде до його стагнації, приєднання нових членів дає новий імпульс об'єднанню – нові ринки для функціонування руху капіталу. На момент вступу Угорщини і ще дев'яти країн у 2004 р. Європейський Союз якраз перебував на стадії зниження своїх економічних показників, тому

розширення об'єднання забезпечувало новий виток переміщення капіталу [3].

Отже, завданням Угорщини на шляху вступу до Європейського Союзу було залучення діючого капіталу в країну, що, у свою чергу, означало:

- ✦ швидку можливість отримання захищеності товарів і капіталу, оскільки інвестор орієнтувався, перш за все, на впевненість у збереженні права на свою власність і неможливість її передачі в державну;
- ✦ забезпечення зайнятості населення завдяки розширенню ринку, перенесення виробництв в Угорщину через дешеву робочу силу та зменшення собівартості виробництва;
- ✦ приведення законодавчої бази Угорщини у відповідність з європейською системою, а також дозвіл розміщення військових баз НАТО на своїй території для захисту цього капіталу.

Становлення дрібного, середнього та великого капіталу в Угорщині пройшло поетапний розвиток, спрямований на досягнення конкретних результатів, які мали на меті інтеграцію країни в систему європейського руху капіталу.

Проаналізуємо рух дрібного, середнього та великого капіталу в Угорщині до моменту вступу в ЄС.

Середній і дрібний капітал уже заходив до Угорщини після розпаду Радянського Союзу. Стагнаційна економіка соціалістичних республік не могла стати надійним ґрунтом для ризикового великого капіталу, тому йому передували дрібний і середній бізнес, у разі невдачі якого витрати могли бути не дуже суттєвими.

Негативними моментами становлення капіталу на шляху вступу були дві «хвилі» наближення Угорщини до Європейського Союзу:

І «хвиля» (1992 – 1997 рр.) представляла собою приватизацію державної власності, яка передбачала збереження виробництва, забезпечення зайнятості, сплату податків і, відповідно, поповнення державного бюджету, технологічний розвиток за західним зразком. Переважала тенденція передачі заводів у власність «за обіцянку», тобто в рахунок майбутньої виплати вартості заводу і погашення боргу, з урахуванням продовження їх безперервної роботи. Іноземні інвестиції в дрібний і середній капітал передбачали пункти в договорі щодо збереження виробництва, зайнятості, придбання необхідної сировини, вдосконалення технологій. Однак відсутність повноцінного контролю з боку держави призвела до таких наслідків:

- ✦ заводи були або розпродані або залишилися недіючими;
- ✦ незначна їх частина все ж таки продовжувала працювати;
- ✦ більша частина підприємств припинила роботу через неможливість конкурувати з іншими виробництвами і через витіснення одними товарами інших;
- ✦ з багатьох заводів зробили бізнес-нерухомість, наприклад будівельні майданчики під торговельне будівництво.

80 % всієї приватизації пройшло в першу «хвилю» за перші 2-3 роки.

II «хвиля» (1998 – 2004 рр.). У зв'язку з приватизацією і відсутністю опозиційного уряду в Угорщині стався сильний розвиток корупції, що знайшло незначне висвітлення в засобах масової інформації. У результаті в країні йшла ломка старої системи, представляючи собою негативний руйнівний процес, але з розрахунком на майбутнє відродження економіки.

У будівництві та харчовій промисловості зросло переважання великих торгових точок за рахунок ліквідації дрібних, що вело до зниження зайнятості.

До того ж, в Акті про приєднання Угорщини до Європейського Союзу від 16 квітня 2003 р. містився пункт, згідно з яким Угорщина не мала можливості організувати власне виробництво в сільськогосподарській галузі, оскільки ця квота була відведена вже Франції, Італії та Німеччині. Сільськогосподарські землі Угорщини отримували дотації за умов припинення вирощування на них продукції. Сім цукрових заводів Угорщини припинили функціонування, що означало зниження рівня зайнятості в країні, але держава отримувала 20 % компенсації згідно з Актом про приєднання до Європейського Союзу. У Польщі, яка у 2004 р. так само мала приєднатися до ЄС, була можливість обговорювати компенсацію в 50 %, оскільки країна була аграрною на 80 %. Значні втрати, яких зазнало виробництво Угорщини, тим не менш, на той момент було невід'ємною гарантією приєднання до об'єднання [4].

Тільки **наступний етап, починаючи з 2004 р.**, став давати позитивний економічний результат, коли застарілі заводи стали перепродаватися інвесторам з реальною програмою переоснащення та розвитку. Це співпало з приходом на ринок великого капіталу – таких транснаціональних компаній, як Samsung, Audi, Suzuki, Opel, Philips, Mercedes-Benz. Характерним прикладом притоку інвестицій у 800 млн євро в Угорщину і зниження собівартості виробництва автомобільного транспорту на 30 % за рахунок вартості робочої сили – є запуск нового автоскладального заводу в Угорщині в місті Кечкермет німецького автоконцерну Daimler [4].

Перші роки перебування Угорщини в ЄС не дали очікуваних результатів. У житті пересічних громадян країни після вступу Угорщини в ЄС не сталося значних позитивних змін. Деякі відчули переваги, а деякі – недоліки членства в ЄС.

Негативний вплив інтеграції в ЄС виявився у:

- ✦ надмірному впливі іноземного капіталу на економічну автономію і структуру економіки Угорщини;
- ✦ можливості виникнення несподіваних і неконтрольованих процесів (зростання безробіття та інфляції) через інтеграцію і зміни в орієнтації та структурі економіки;
- ✦ взаємне відкриття ринків країн-членів, що призводить до зростання заборгованості слабкішого партнера.

Позитивним ефектом членства Угорщини в ЄС є:

- ✦ можливості розширення ринків збуту;

- ✦ збільшення бюджету і зростання ВВП завдяки зростанню експорту і створенню нових робочих місць;
- ✦ прискорення технічного прогресу і можливість отримати прогресивніші технології;
- ✦ залучення нових інвестицій у зв'язку з розширенням ринкових можливостей;
- ✦ створення конкурентоздатної ринкової економіки.

У цілому відбулося збільшення ефективності народного господарства, розширення зовнішньоекономічних можливостей, стабілізація основних показників економічного розвитку (табл. 1).

Проаналізувавши дані основних показників економіки Угорщини до та після вступу в ЄС, можна зробити висновки, що в результаті зниження чисельності населення та стабільного зростання ВВП Угорщини (винятком є лише кризові 2008 та 2009 роки, в які зростання змінювалось тимчасовим спадом на фоні світової фінансової кризи) відбувалося зростання ВВП на душу населення з 8,1 тис. дол. США у 1991 р. – році розпаду Радянського Союзу, до 23,1 тис. дол. США у 2013 р. У динаміці імпорту та експорту товарів та послуг Угорщини можна спостерігати такі тенденції. Негативне сальдо в торгівлі товарами з 1991 р. по 2008 р. змінилося позитивним, і у 2013 р. становило +9,3 млрд дол. США (імпорт – 99,0 млрд дол. США, експорт – 108,3 млрд дол. США). У свою чергу, в торгівлі послугами Угорщини протягом 22 років спостерігається позитивне сальдо, що у 2013 р. становило +4,6 млрд дол. США (імпорт – 16,9 млрд дол. США, експорт – 21,5 млрд дол. США). Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку Угорщини відбувалося з коливаннями притоку та відтоку капіталу, після приєднання Угорщини до ЄС у 2004 р. надходження інвестицій становило 4,5 млрд дол. США і вже до 2008 р. збільшилося до 6,3 млрд дол. США. Однак кризові явища скоротили цей показник у зв'язку з погіршенням економічного положення країни в рамках ЄС. Саме тоді, у 2012 р. уряду Угорщини було надано кредит від МВФ, що збільшив статистичний показник інвестицій в економіку до 13,7 млрд дол. США і дозволив стабілізувати ситуацію в економіці країни. Щодо рівня безробіття, то його зростання відбулося у 2004 р. у зв'язку зі вступом країни до ЄС, неконкурентоспроможністю окремих роботодавців на європейському ринку праці. Однак, після кризового 2008 р., завдяки розширенню товарних ринків, приходом іноземного капіталу великих транснаціональних корпорацій, створенню нових робочих місць, рівень безробіття поступово зменшується, та у 2013 р. він становив 10,2%. Рівень інфляції дорівнює 1,7%, що лише на 0,2% більше зазначеного показника Маастрихтських критеріїв. Отже, приєднання Угорщини до Європейського Союзу дало поштовх для розвитку, що надалі перетворило країну в достатньо стабільну державу зі стабільними показниками, що відображено в табл. 1, адже з'явилися реальна купівельна спроможність і попит [6].

У зв'язку зі вступом Угорщини до Європейського Союзу відбувся перегляд договірно-правової бази, що

Таблиця 1

Динаміка основних показників економіки Угорщини, 1991 – 2013 рр.

Рік	Чисельність населення (осіб)	Пріріст населення (%)	ВВП, млн дол. США	ВВП на душу населення, дол. США	Зростання ВВП, %	Імпорт товарів, млрд дол. США	Експорт товарів, млрд дол. США	Імпорт послуг, млрд дол. США	Експорт послуг, млрд дол. США	ПІІ в економіку, млн дол. США	Довгострокова ставка, %	Рівень безробіття, % від загальної кількості працюючих	Рівень інфляції, %	Державний борг, % від ВВП	Дефіцит державного бюджету, % від ВВП
1991	10 373 400	-0,01	34106,4	8153,7	-2,9	10,9	10,6	2,0	2,5	1470,4			34,8		
1992	10 369 340	-0,04	38009,5	8101,3	-3,1	11,1	10,7	2,6	3,4	1477,0			23,7		
1993	10 357 520	-0,11	39378,4	8270,4	-0,6	12,5	8,9	2,6	2,8	2443,0			22,5		
1994	10 343 360	-0,14	42347,5	8723,3	2,9	14,9	10,7	3,0	3,1	1143,4			18,9		
1995	10 328 960	-0,14	45574,2	8978,5	1,5	15,5	12,9	3,6	4,3	5103,5		10,2	28,3	89,8	
1996	10 311 240	-0,17	45930,7	9291,3	0,2	16,2	13,1	3,5	5,0	3299,6		9,9	23,5	77,5	
1997	10 290 490	-0,20	46533,2	9932,2	3,1	21,2	19,1	4,1	5,7	4167,3		9,1	18,3	66,9	
1998	10 266 570	-0,23	47951,6	10635,8	4,1	25,7	23,0	4,2	5,9	3334,9		8,7	14,2	65,9	
1999	10 237 530	-0,28	48255,0	11059,4	3,2	28,0	25,0	4,4	5,6	3311,9		6,9	10,0	67,8	
2000	10 210 970	-0,26	46385,6	11895,7	4,2	32,1	28,1	4,8	5,6	2764,1	8,6	6,3	9,8	62,0	6,5
2001	10 187 580	-0,23	52720,5	13410,4	3,7	33,7	30,5	5,6	6,6	3936,0	7,9	5,6	9,1	59,9	4,1
2002	10 158 610	-0,28	66383,5	14669,4	4,5	37,6	34,3	6,8	6,9	2993,6	7,1	5,6	5,3	60,9	9,0
2003	10 129 550	-0,29	83538,4	15352,8	3,9	47,7	43,0	9,2	8,0	2137,4	6,8	5,7	4,7	61,9	7,3
2004	10 107 150	-0,22	101925,7	16180,4	4,8	60,2	55,5	10,2	10,3	4265,7	8,3	6,1	6,7	65,2	6,5
2005	10 087 070	-0,20	110321,7	16974,6	4,0	65,9	62,3	11,3	12,9	7709,0	6,6	7,2	3,6	68,5	7,9
2006	10 071 370	-0,16	112529,3	18314,3	3,9	77,0	74,1	11,9	13,7	6817,5	7,1	7,5	3,9	72,1	9,4
2007	10 055 780	-0,15	136091,5	18906,6	0,1	94,7	94,6	15,4	17,3	3950,8	6,7	7,4	8,0	73,0	5,1
2008	10 038 190	-0,17	154219,9	20429,9	0,9	108,8	108,2	18,0	20,2	6325,4	8,2	7,8	6,0	76,5	3,7
2009	10 022 650	-0,15	126649,5	20441,4	-6,8	77,3	82,6	15,8	18,6	1994,6	9,1	10,0	4,2	86,0	4,6
2010	10 000 020	-0,23	127500,7	21134,8	1,1	87,4	94,7	15,5	19,3	2201,6	7,3	11,2	4,9	87,4	4,3
2011	9 958 823	-0,41	137452,1	22413,1	1,6	101,5	111,1	17,6	22,0	6290,3	7,6	11,0	3,9	86,5	4,3
2012	9 920 361	-0,39	124600,4	22635,2	-1,7	94,3	103,0	16,2	20,5	13983,4	7,9	10,9	5,7	89,7	2,0
2013	9 906 000	-0,14	129749,8	23152,0	1,1	99,0	108,3	16,9	21,5	3091,1	5,9	10,2	1,7	79,8	2,9

нараховувала 70 документів, укладених із сусідньою Україною, більшість з яких мали бути денонсовані у зв'язку з неможливістю їх виконання з огляду на членство в ЄС. Статус члена ЄС вимагав від Угорщини здійснення двох кроків у відносинах з Україною: денонсацію угод про безвізове перетинання українсько-угорського кордону, оскільки Україна не є членом Шенгенської Угоди, а також членство Угорщини в ЄС не передбачає дію двосторонніх, міжурядових угод про торгівлю. Торговельні відносини України та Угорщини розглядаються з точки зору членства останньої в Європейському Союзі, а отже, зовнішня політика Угорщини з країнами, які не є членами ЄС, продиктована законодавчою базою ЄС і підпорядкована його пріоритетам [1].

Попри прогнози деяких українських аналітиків щодо негативних наслідків розширення ЄС, насамперед стосовно торговельно-економічних зв'язків України та країн Центральної Європи, українсько-угорський товарообіг в цілому динамічно зростає (рис. 1).

За даними Республіканського статистичного управління, у 2013 р. експорт товарів до Угорщини склав 1704,6 млн дол. США, а імпорт з Угорщини – 1230,4 млн дол. США. Державна статистика свідчить про те, що у 2013 р. Україна мала позитивне сальдо (+474,2 млн дол. США) у торгівлі товарами з Угорщиною. Експорт послуг в Угорщину у 2013 р. склав 80,1 млрд дол. США, імпорт – 110,3 млрд дол. США. У торгівлі послугами з Угорщиною у 2013 р. Україна мала негативне сальдо (–30,2 млрд дол. США) [5].

В умовах складної економічної та політичної ситуації в Україні співробітництво Угорщини з нашою країною тимчасово залишається в стагнаційному стані, багато контрактів «заморожено», розглядаються тільки короткострокові поставки товарів по принципу «гроші – товар».

ВИСНОВКИ

Проведене нами дослідження дає можливість зробити такі висновки.

1. Розвиток торговельних відносин України та Угорщини можливий за умов:

- ✦ відновлення стабільності на території України і подальше відновлення економіки країни;
- ✦ розвитку торговельних відносин України та Угорщини на рівноправних умовах.

2. У випадку можливого дефолту в Україні торговельні відносини з Угорщиною можуть розглядатися з точки зору форс-мажору. Поки в країні не нормалізується ситуація, Угорщина розглядатиме Україну як торгового партнера на короткострокову перспективу, забезпечуючи одноразові поставки в режимі «оплата товару – поставка».

3. Україні зараз доцільно працювати з Угорщиною за всіма видами зовнішньоекономічних відносин:

1) *короткострокові* (в умовах форс-мажору діють одноразові поставки), а саме:

- ✦ гуманітарна допомога у вигляді сільськогосподарських товарів;
- ✦ надання експортного кредиту (угорський Eximbank, за умови нормалізації ситуації в Україні, готовий фінансувати угорський експорт товарів, тобто проводити оплату в розстрочку);
- ✦ допомога в освітній та культурній сферах угорської діаспори в Закарпатській області в рамках програм Єврорегіону «Карпати». Спільний кордон дозволяє активізувати тісне співробітництво прикордонних регіонів Угорщини та Закарпатської області України [2];
- ✦ передача технологій у сфері ЖКГ (енергоефективні реконструкції та будівельні панельні програми в Угорщині дозволили зменшити енергоспоживання країни і знизити викиди газів, що впливають на тепличний ефект. Макроекономічний вплив програм має на меті зменшити енергозалежність країни, збільшити кількість робочих місць, знизити енерговитрати, підвищити ринкову вартість нерухомості за рахунок поліпшення комфортності та якості квартир. Угорська сторона має можливість передавання досвіду українським колегам з менеджменту програм з енергозбереження) [3];

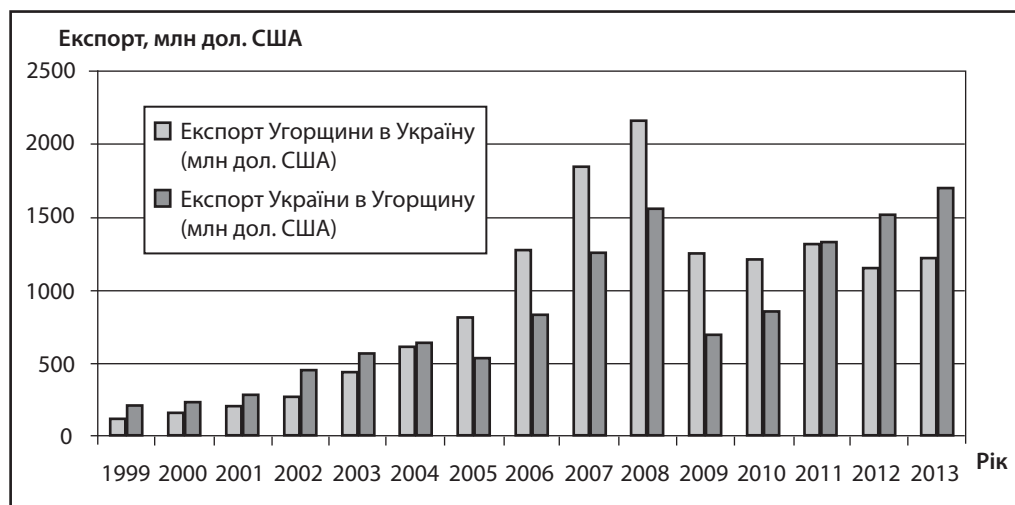

Рис. 1. Українсько-угорський товарообіг, 1999 – 2013 рр. [5]

- ✦ повернення до простого товарообміну (взаємні поставки: Україною – електроенергії, Угорщиною – оплата асортиментом продукції, наприклад, медикаментами);
- ✦ участь в українських проектах щодо поліпшення інфраструктури (оновлення ліній електропередач (ЛЕП), реконструкція заводів з виробництва продукції чорної металургії, зміна їх місця дислокації: ЗАТ «ІСД Дунаферр» є найбільшою групою металургійних підприємств Угорщини, а також найзначнішим активом української економіки в Угорщині, так само як і в регіоні Центральної Європи. Підприємство розташоване в м. Дунауйварош, а отже, є ймовірність вивезення з постраждалих регіонів Донбасу виробничих потужностей в Угорщину [2];
- ✦ поліпшення технічної складової товарів, які експортуються в Угорщину, що дозволить пристосуватися до стандартів якості товарів Європейського Союзу, що, у свою чергу, знижує витрати на облік стандартизації української продукції. Товари, призначені безпосередньо для ринку Європейського Союзу, які на 100% не залежать від української сировини, можуть бути переведені на угорську сировинну базу підприємств Угорщини, що зменшить транспортні та митні витрати.

Слід зазначити, що на європейському рівні існує готова транспортна та логістична мережа, що проходить по території Угорщини, відбувається функціонування логістичного центру в пункті Захонь по сортуванню, складуванню, зберіганню і відправки на станції призначення вантажів, які надходять з-за меж Європейського Союзу. Наявна технологія забезпечує стикування колій європейського та українського зразків, що прискорює вантажо- та товарообіг, а також митні процедури [7].

Функціонування цих пунктів можливо на рівні великих підприємств, тобто за умови безпосередньої участі держави.

II) *Середньостроковими* (експорт, імпорт угорського капіталу), а саме: інвестування Угорщини в українську економіку буде розглядатися з точки зору логістичної доцільності, тобто з урахуванням мінімальних витрат з проходження митних процедур.

Саме цей варіант передбачає відновлення економіки без турбулентності за угорським зразком. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Єрмолаєв А. В.** Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 192 с.
2. **Кудряченко А. І.** Україна в Європі: пошук спільного майбутнього / За ред. д-ра істор. наук, проф. А. І. Кудряченка. – К. : Фенікс, 2009. – 544 с.
3. **Ласло Ч.** Результати, досвід угорських тендерів, енергоєфективних реконструкцій житлових будинків / Чідер Ласло // Угорський Союз. – 2010. – 60 с.

4. **Szalkai I.** Integrated Supervision in Hungary, in European Union Accassion / Istvan Szalkai. – Washington, DC : World Bank, 2012.

5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Статистична служба Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2014>

7. Торговельно-промислова палата Республіки Угорщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mkik.hu>

8. Human Development Report 2014 – «Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience» [Electronic resource]. – Mode of access : <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2014>

Науковий керівник – Голиков А. П., доктор географічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

REFERENCES

Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

“Human Development Report 2014 «Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience»”. <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2014>

Kudriachenko, A. I. *Ukraina v Yevropi: poshuk spilnoho maibutnyoho* [Ukraine in Europe Search for a common future]. Kyiv: Feniks, 2009.

Laslo, Ch. “Rezultaty, dosvid uhorskykh tenderiv, enerhoeffektivnykh rekonstruktsii zhytlovykh budynkiv” [The results of the Hungarian experience tenders, energy efficient reconstruction of residential buildings]. In *Uhorskyi Soiuz*, 2010.

Statystychna sluzhba levropeiskoho Soiuzu. <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2014>

Szalkai, I. *Integrated Supervision in Hungary, in European Union Accassion*. Washington, DC: World Bank, 2012.

Torhovelno-promyslova palata Respubliky Uhorshchyna. <http://www.mkik.hu>

Yermolaiev, A. V. et al. *Yevropeiskyi proekt ta Ukraina* [European design and Ukraine]. Kyiv: NISD, 2012.